

UZASADNIENIE

M.st. W. – reprezentowane przez pełnomocnika, będącego radcą prawnym (k.2) – wniosło o zasądzenie od K. R. (1) na rzecz powoda kwoty 817 zł 81 gr wraz z odsetkami: ustawowymi od kwoty 237 zł 1 gr od dnia 2 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi za opóźnienie od kwoty 237 zł 1 gr od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, ustawowymi od kwoty 122 zł 40 gr od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi za opóźnienie od kwoty 122 zł 40 gr od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, ustawowymi od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 2 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi za opóźnienie od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, ustawowymi od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi za opóźnienie od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz ustawowymi od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 15 maja 2010 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi za opóźnienie od kwoty 152 zł 80 gr od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Powód wniósł nadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz m.st. W. zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego (k.1, 1v).

W uzasadnieniu powództwa strona powodowa podniosła, iż kwota objęta pozwem stanowi sumę pięciu opłat dodatkowych za jazdę bez ważnego dokumentu przewozu (kwot 266 zł, 120 zł i trzech po 150 zł) oraz pięciu należności przewozowych (kwot 4 zł 40 gr, 2 zł 40 gr i trzech po 2 zł 80 gr), pomniejszoną o częściową spłatę długu. Wg twierdzeń powoda, strona pozwana w dniu 20 listopada 2015 r. uiściła kwotę 20 zł, w dniu 5 stycznia 2016 r. uiściła kwotę 10 zł, a w dniu 28 stycznia 2016 r. kwotę 10 zł. M.st. W. wyjaśniło, że wpłaty te zaliczono w pierwszej kolejności na poczet odsetek, a następnie na poczet należności głównej – kwoty 270 zł 40 gr. należnej za przejazd w dniu 20 listopada 2015 r. Ponadto kwota 10 zł uiszczona 23 czerwca 2015 r. została zaliczona na poczet zadłużenia wynikającego z przejazdu w dniu 29 marca 2008 r. Inicjator postępowania oparł swe żądanie w sferze prawnej na art. 33a ust. 3 ustawy prawo przewozowe, Uchwale Nr XVI/301/2011 Rady m.st. W. z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie opłat za usługi przewozowe środkami lokalnego transportu zbiorowego w m.st. W. oraz art. 360 i 361 k.c. Zdaniem powoda, odsetki należą się od żądanych kwot od dnia upływu terminu płatności każdej z nich, wynoszącego 14 dni od dnia sporządzenia wezwania do zapłaty (k.9).

K. R. (1), zajmując stanowisko w sprawie, wniosła o umorzenie kwoty 817 zł 81 gr, wskazując, iż jej sytuacja finansowa uniemożliwia wywiązanie się ze zobowiązania ujętego w pozwie (k.14).

Przed zamknięciem rozprawy strony nie zmieniły stanowisk wyrażonych dotychczas w toku procesu (k.21).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniach 29 marca 2008 r., 17 czerwca 2008 r., 16 czerwca 2009 r., 30 kwietnia 2010 r. i 20 listopada 2015 r. K. R. (1) podróżowała środkami komunikacji należącymi do powoda – tramwajami linii 6, 7, 8 i 25 oraz autobusem linii 190. W czasie każdego z tych przejazdów, w trakcie kontroli przeprowadzanych przez pracowników m.st. W., stwierdzono u niej brak ważnego, tzn. skasowanego biletu. Kontrolerzy sporządzili za każdym razem protokół kontroli, będący jednocześnie wezwaniem do zapłaty. K. R. (1) zapoznała się z treścią każdego z nich w ww. datach, czterokrotnie odmawiając ich podpisania.

K. R. (1) do dnia zamknięcia rozprawy spłaciła zadłużenie w części, tj. w dniu 20 listopada 2015 r. uiściła na rzecz m.st. W. kwotę 20 zł, w dniu 5 stycznia 2016 r. uiściła kwotę 10 zł, a w dniu 28 stycznia 2016 r. kwotę 10 zł. Wpłaty te zostały zaliczone przez m.st. W. w pierwszej kolejności na poczet odsetek, a następnie na poczet należności głównej, wynikającej z obciążenia K. R. (1) opłatą dodatkową i ceną biletu w dniu 20 listopada 2015 r. Ponadto kwota 10 zł uiszczona 23 czerwca 2015 r. została zaliczona na poczet zadłużenia wynikającego z przejazdu w dniu 29 marca 2008 r. (dowód: k.4-8 – kopie wezwań do zapłaty, okoliczności niesporne).

Sytuacja finansowa K. R. (1) należy do trudnych. Jest samotną matką, wychowującą małoletniego syna K. R. (2). Od dnia 6 czerwca 2016 r. jest zarejestrowana, jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Źródłem jej utrzymania jest:

świadczenie alimentacyjne w kwocie 350 zł miesięcznie, przyznane do dnia 30 września 2016 r., zasiłek rodzinny w kwocie 89 zł miesięcznie, przyznany do dnia 31 października 2016 r. z uwagi na syna oraz kwota otrzymywana w ramach programu 500+. Przeciwno K. R. (1) prowadzone jest postępowanie egzekucyjne (dowód: k.15-17 – kopie decyzji Prezydenta m.st. W., okoliczności niesporne).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy oraz o niepodważone twierdzenia stron. Środki dowodowe nie były poddawane wątpliwościom, co do ich prawdziwości i wiarygodności, a zatem Sąd nie miał podstaw ich im odmówić (art. 230 k.p.c.). Co kluczowe – fakt jazdy bez ważnych biletów oraz wysokość opłat były bezsporne. Poza sporem było również to, że pozwana do dnia zamknięcia rozprawy nie spłaciła istniejącego zadłużenia.

M.st. W. domagało się zapłaty pięciu opłat za przewóz (kwot 4 zł 40 gr, 2 zł 40 gr i trzech po 2 zł 80 gr) oraz pięciu opłat dodatkowych (kwoty 237 zł 1 gr, 120 zł i trzech po 150 zł) wraz z odsetkami od sumy tych świadczeń, odpowiadających danemu przejazdowi bez ważnego dokumentu przewozu od daty ich wymagalności, z uwzględnieniem dokonanych przez pozwaną wpłat (k.1v, 9).

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie, lecz nie w całości.

Stosownie do treści art. 774 k.c. przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy, zaś w myśl art. 33a ust. 3 ustawy prawo przewozowe, w razie stwierdzenia braku odpowiedniego dokumentu przewozu przewoźnik lub osoba przez niego upoważniona pobierają właściwą należność za przewóz i opłatę dodatkową albo wystawiają wezwanie do zapłaty.

Z powyższego unormowania wynika, iż procesową legitymację bierną posiada, co do zasady, osoba, która jest stroną umowy przewozu (zawarła rzeczony stosunek zobowiązaniowy z przewoźnikiem) oraz nie spełniła świadczenia, do spełnienia którego zobowiązała się w treści umowy – gdy pozwanym jest osoba korzystająca z usług przewoźnika, świadczeniem tym jest zapłata umówionego wynagrodzenia, np. ceny biletu i skasowanie go. Co istotne, kodeks cywilny nie zastrzega dla zawarcia umowy przewozu żadnej szczególnej formy. Umowa ta może zostać zawarta przez każde zachowanie się stron, które ujawnia ich wolę w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). Umowa o przewóz osób może być również zawarta per facta concludentia, np. przez zajęcie miejsca przez podróżnego w środku transportu, czy też przebywanie w strefie biletowej przewoźnika (art. 16 ust. 1 ustawy prawo przewozowe), np. na peronie M..

Pozwana nie kwestionowała istnienia ciężącego na niej obowiązku zapłaty. Ponadto, w ocenie Sądu, zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał, iż pozwana w dniach 29 marca 2008 r., 17 czerwca 2008 r., 16 czerwca 2009 r., 30 kwietnia 2010 r. i 20 listopada 2015 r. nie wypełniła swojej części zobowiązania, tj. mimo zawarcia umowy przewozu osób, nie skasowała biletów. Nie uiściła tym samym opłat za przejazd i nie posiadała w momencie kontroli ważnych dokumentów przewozu. Rodzi to po jej stronie obowiązek zapłaty za bilet – kwoty 4 zł 40 gr, trzech kwot 2 zł 80 gr i kwoty 2 zł 40 gr (różnice wynikają ze zmian taryfowych przewoźnika na przestrzeni lat). Sąd podzielił też pogląd m.st. W., wg którego w ustalonym stanie faktycznym istniała również podstawa do obciążenia strony pozwanej opłatami dodatkowymi za przejazd bez ważnego biletu w trzech kwotach po 150 zł, kwocie 120 zł oraz 237 zł 1 gr, tj. różnicy pomiędzy opłatą w kwocie 266 zł a częściową spłatą długu przez pozwaną. Wartości te wynikają z wewnętrznych regulacji (...), będących integralną częścią umowy. Nie były one przy tym kwestionowane, co do wysokości, przez K. R. (1).

Konkludując, skoro pozwana nie posiadała ważnych biletów, winna uiścić ich równowartość oraz opłaty dodatkowe za jazdę bez ważnych biletów (okoliczności niesporne) wg cennika przewoźnika.

Rozstrzygając w przedmiocie odsetek Sąd miał na uwadze, iż stosownie do treści art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Jako że K. R. (1) zapoznała się z żądaniami zapłaty oraz ich wysokością, w dniach: 29 marca 2008 r., 17 czerwca 2008 r., 16 czerwca 2009 r., 30 kwietnia 2010 r. i 20 listopada 2015 r., to od tych dat rozpoczął bieg termin 14 dni, zakreślony na spełnienie świadczenia. Jego upływ wyznaczał datę wymagalności roszczenia. Należy w tym miejscu poczynić jednak dwa zastrzeżenia.

Po pierwsze, Sąd związany był żądaniem ujętym w pozwie, zaś powód, w przypadku kwoty 122 zł 40 gr wskazał datę późniejszą (1 lipca 2009 r.), aniżeli wynikałoby to z upływu 14 dni od daty wezwania do zapłaty, tj. od dnia 29 marca 2008 r. Jak wynika z uzasadnienia pozwu, powód zaliczył na poczet odsetek od ww. kwoty uiszczone przez pozwaną w dniu 23 czerwca 2015 r. 10 zł, stąd jak należy mniemać późniejsza data, od której powód żądał dalszych odsetek.

Po drugie, jako że pozwana częściowo spełniła świadczenie w zakresie należności za przejazd z 20 listopada 2015 r., a ostatnia wpłata zarachowana na należność w kwocie 270 zł 40 gr miała miejsce w dniu 28 stycznia 2016 r. (k.9), zasadnym było zasądzenie odsetek od pozostałej do zapłaty kwoty (237 zł 1 gr) za okres od dnia 29 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Niezrozumiałym było w tym kontekście żądanie zasądzenia przedmiotowych odsetek od 2 lipca 2008 r., a więc okresu sprzed przejazdu. Z tego też względu, należało oddalić powództwo w tym zakresie.

Dlatego też, Sąd na podstawie art. 774 k.c. w zw. z art. 353 § 1 k.c. i art. 481 k.c. zasądził od K. R. (1) na rzecz Miasta S. W. kwotę 817 zł 81 gr, w tym kwoty:

- 122 zł 40 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- 152 zł 80 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- 152 zł 80 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- 152 zł 80 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 15 maja 2010 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- 237 zł 1 gr z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I) oraz w oparciu o art. 481 k.c. w zw. z art. 353 § 1 k.c. oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III).

Odnosząc się do wniosku m.st. W. o zasądzenie tych kosztów (k.1v), Sąd zważył, iż stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), natomiast podług treści art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa strony.

Tym samym, skoro K. R. (1) przegrała spór w rozumieniu art. 98 k.p.c. niemal w całości, spoczywa na niej obowiązek zwrócenia poniesionych kosztów procesu stronie wygrywającej sprawę – m.st. W.. Jednakże, Sąd, mając na względzie szczególną sytuację materialną i życiową pozwanej, uznał, iż słusznym było wykorzystanie przyznanej przez ustawodawcę w art. 102 k.p.c. regulacji, umożliwiającej nieobciążanie strony pozwanej, jako przegrywającej, ww. kosztami albo obciążenie jej tylko częścią rzeczonych kosztów.

Warto w tym miejscu uwypuklić, że podług przytoczonego unormowania, w wypadkach szczególnie uzasadnionych, Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Nie budziło wątpliwości, iż aby sytuacja pozwanej uzasadniała zastosowanie powyższego przepisu, kryteria, pozwalające na zaliczenie jej sytuacji do kategorii, którą można utożsamić z „wypadkami szczególnie uzasadnionymi”, muszą być sformułowane w sposób, pozwalający na możliwie najwęższą interpretację rzeczzonego sformułowania. Istotnym

jest, że sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. stanowi suwerenne uprawnienie Sądu orzekającego i od oceny tego Sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstępnie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku, jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 października 2011 r. w sprawie II CZ 68/11 oraz postanowieniu z dnia 15 czerwca 2011 r. w sprawie II CZ 23/11).

Sąd stanął na stanowisku, że K. R. (1), jako osoba prowadząca samodzielne gospodarstwo domowe, zarejestrowana, jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłki, a przy tym, samotnie wychowująca małoletnie dziecko, znajduje się w przypadku „szczególnie uzasadnionym” w rozumieniu art. 102 k.p.c. Nie bez znaczenia była także postawa strony pozwanej – wola spełnienia świadczenia, częściowe wpłaty dokonywane przez pozwaną i obiektywne przeszkody w spłacie zadłużenia (brak środków spłatę zadłużenia).

Mając to na uwadze, Sąd w oparciu o art. 102 k.p.c., odstąpił od obciążenia pozwanej kosztami procesu (pkt II).

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować zwrot uzasadnienia 4 listopada 2016 r.
2. Doręczyć odpis wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi strony powodowej.

SSR Artur Grajewski